

Branden i Stinsens köpcentrum 11 mars 2007

Gösta Holmstedt, brandingenjör

Sprinklerfrämjandet

Brandens första skede

En brand bröt ut i köpcentret Stinsen den 11 mars 2007 mitt i en skivsignering med flera välkända schlagerstjärnor från Melodifestivalen. Anläggningens utrymningslarm började ljuda 14.03 först med larmsignalen följt av en verbalt meddelande. Konferencieren på scenen uppfattade det talade meddelandet och tog direkt ett eget initiativ att med hög röst be samtliga människor i centret att lämna byggnaden. Man visste inte då om det var ett verkligt larm eller i fall det var en brand, var det brann. 5 väktare fanns i tjänst just den här tiden p.g.a. de pågående aktiviteterna på scenen. Det innebar att några väktare kunde bege sig till centralapparaten för att få fram fakta om en ev. brand.

Vid utrymningslarmet lämnade kunderna och andra besökare snabbt centrumbyggnaden. Utrymningen genomförs med stor säkerhet och samtliga människor har lämnat byggnaden inom några få minuter. Initiativet från konferencieren att kraftfullt uppmana samtliga personer att lämna lokalen visade sig vara avgörande för att de närvarande skulle uppfatta att utrymningslarmet var verkligt. Lokalerna var tömda inom bara några få minuter.

Larm till Räddningstjänsten

Vid 14-tiden tar SOS Alarm emot ett automatlarm från fastigheten. Sollentunastationen får larm från SOS Alarm 14.03 och lämnar stationen strax därefter. Första fordon anländer till Stinsens köpcenter 14.10. De möts direkt av 1 väktare som upplyser om att de observerar rök genom branddörren på bild 3 och att centret är utrymt. Man vet också att det är ett sprinklerlarm från den del av byggnaden nära lastkajen där man har inrättat en återvinningsstation (källsortering) och där brandbelastningen vid vissa tillfällen kan vara hög. Takhöjden är ca 6 meter i detta utrymme.

Byggnaden och dess brandskydd

Det pågår f.n. en omfattande tillbyggnad av centret i två etapper (en norr och en söder om den befintliga centrumbyggnaden). Tillbyggnaderna är ännu i ett mycket tidigt skede och har inte på något sätt kunnat påverka den brand som nu uppstod. Det befintliga centrumet där branden inträffade och där många människor fanns på plats för artistuppträdandena är ca 20 000 m² stort i 3 plan. Ett garageplan under mark samt två plan med butiker över mark (se bild 2). Hela anläggningen är försedd med ett heltäckande sprinklersystem och även med ett rökdetektorsystem som ett utrymningslarm-system.

Det är 68⁰ sprinklerhuvuden av typen Quick Response.

Bild 1. Centrum från utsidan

Bild 2. Centrumbutiker i 2 plan (foto GH)

Bild 3. Sprinkler. & rökdetektorsystem

Bild 4. Larmdon (foto GH)

Vad skedde mellan 14.03 och 14.10?

Väktarna som delar upp sig för dels få information vid centralapparaten och dels för att snabbt undersöka om de kunde upptäcka brand/rök någonstans, får tidigt klart för sig att det är ett sprinklerlarm från ett återvinningsutrymme nära centrumets lastkaj på plan 0 (= markplanet), nära den passerande järnvägen. De väktare som beger sig mot detta utrymme observerar att rök tränger ut runt en branddörr som avskiljer butikerna mot godsmottagning och lastkaj (se bild 5). Man går därför aldrig in i denna transportgång, utan bestämmer sig istället för att möta räddningstjänsten och anvisa snabbaste väg till platsen för sprinkleraktiveringen. Ingen vet vid denna tidpunkt att branden redan är under full kontroll och sannolikt redan släckt av sprinklern.

Bild 5. BD där rök tränger ut i butiksdelen

Bild 6. Transportgången innanför BD (foto GH)

Gångavståndet från denna branddörr till återvinningsutrymmet, där man vid den här tidpunkten vet att sprinklerlarmet utlösts, ligger 89 meter in via den transportgång som bild 6 visar. Utrymmet är sprinklat och brandlarmat som bilden också visar.

Händelseschema efter Räddningstjänstens ankomst 14.10

Förutom Sollentunastationen larmades också Kistastationen ut för att kunna förbereda sig för mer omfattande släckinsatser.

- Väktaren som mötte den första insatsstyrkan från Sollentunastationen visar vägen till branddörren som leder från butiksutrymmena (se bild 5) och där rök tränger ut. När räddningstjänsten öppnar dörren möts man av ännu mer rök och konstaterar att rökgasskiktet går ner ca 1-1.5 meter från takkassetterna. Takhöjden i korridoren är ca 6 meter (se bild 6). Rökdykargruppen skickas in efter att man fått information om att sprinklerlarmet kommit från

återvinningsutrymmet nära lastkajen till livsmedelsbutiken VINN. Gångvägen har senare uppmätts till 89 meter från BD till detta utrymme

- Rökdykargruppen som är på väg mot branden störs inte särskilt mycket av röken närmast takbjälklaget. Relativt snabbt når de därför fram till återvinningsutrymmet och kan konstatera att branden redan är släckt. Två sprinklerhuvuden har aktiverats och vattenbegjutningen pågår när de når fram till de återvinningscontainrar som utgjort brandhärden. Bjälklaget fram till brandplatsen är täckt av vatten från de två aktiverade sprinklerna
- Efter kontroll av att branden är släckt stängs sprinklervattnet av
- Restvärdeledare och försäkringsbolag kallas tidigt till platsen
- Räddningstjänsten uppmärksammas tidigt på att sprinklervattnet börjat läcka genom bjälklaget till ett möbellager hyrt av MIO i garageplanet. Undanflyttning av varor och omhändertagande av vatten på golvet, som fortsätter att rinna ner via otätheter i bjälklaget, påbörjas tidigt för att minimera vattenskadorna
- Ca 1 timme efter brandstart kan samtliga butiker öppnas igen och samtliga aktiviteter i centret kan återupptas
- Kl 16.23 kan Räddningstjänsten helt avsluta sin insats och lämnar brandplatsen.

Bild 7. Brandplatsen omedelbart efter släckning (foto Claes Arnheim)

Bild 8. Två utlösta sprinklerhuvuden omedelbart ovanför brandplatsen. Takhöjd 6 m. (foto Claes Arnheim)

Bild 9. Genomsökning av lokalerna omedelbart efter ankomst (foto Claes Arnheim)

Funderingar och kommentarer

Några av slutsatserna som kan dras av den här branden är:

- Brandorsaken är ännu okänd,
- Brandtekniskt så har branden utvecklats relativt snabbt i löst förvarade tomkartonger och annat lätt brännbart material och sedan spridit sig till den vita plastcontainern (**se bild 7**). Branden kan inte betecknas som särskilt ”märkvärdig”, men att den ändå fått en sådan omfattning att två sprinklerhuvuden aktiverats och därefter relativt snabbt släcker branden
- SBA-arbetet inom köpcentret har varit aktivt sedan lång tid och fungerar mycket bra enligt Räddningstjänsten (bedömts som en 4:a på en skala av 1-5, där 5 anses vara föredömligt)
- Utrymningen av centret fungerade perfekt. Utrymningslarmet aktiverades tidigt genom rökdetektorerna, men förbättrades ytterligare genom konferencierens spontana beslut att uppmana samtliga att lämna byggnaden
- Väktarna förberedde Räddningstjänstens framkomst på ett föredömligt sätt
- Branden har släckts av sprinklern i ett mycket tidigt skede och uppenbarligen har sprinklern aktiverats innan den första rökdetektorn reagerade på rökutvecklingen
- Sprinklervattnet har orsakat begränsade vattensador genom läckage till MIOs möbellager direkt under brandhärden. Läckage har skett genom svagheter i bjälklaget
- Genom ett tidigt igångsatt restvärdearbete har följskadorna blivit minimala
- **Avbrottsskadorna i Stinsens centrumanläggning begränsades till ca 1 timme.** Samtliga butiker och den pågående aktiviteten med artisterna kunder återupptas vid 15.30. Räddningstjänsten avslutade sin insats 16.23
- **Vid en jämförelse med Lindexbranden i Södertälje, där återställandet av samtliga lokaler som drabbades av branden ännu pågår efter snart tre månader och beräknas pågå ytterligare flera månader, så behövs ju inga djupare matematiska kunskaper för att inse såväl de praktiska som ekonomiska fördelarna med ett väl dimensionerat och fungerande sprinklerskydd.**
- **Vid de diskussioner som undertecknad haft med företrädare för Räddningstjänsten i Attunda framhåller de sin övertygelse om sprinklersystemens effektivitet och att de behövs i den här typen av anläggningar där många människor samtidigt kan vistas och där Räddningstjänsterna annars kan hamna i ett underläge långt innan de ens anlät till brandplatsen** (jmf med Lindex-branden)
- Vikten av ett aktivt och fungerande systematiskt brandskyddsarbete (SBA) kan inte nog poängteras.